

KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody

červen 2015

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem
Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

vítejte u předprázdninového čísla Kompostu. Častým námětem článků jsou situace, kdy se člověk snaží s přírodou bojovat, místo aby s ní konstruktivně spolupracoval. Ne pokaždé je to samozřejmě možné, ale sami víme, že výsledky takové spolupráce jsou vždy lepší než destruktivní zápas kdo s koho. I když v takových bojích má člověk vzhledem ke svým technickým vymoženostem navrch, většinou vedou k přetvoření něčeho hodnotného a rozmanitého do sterilní a uniformní podoby, která má k přírodě hodně daleko. Tyto miniaturní změny se mohou zdát z globálního pohledu naprosto bezvýznamné, ale prostou matematickou úvahou vycházející z množství takových situací vzejde současná neutěšená podoba světa kolem nás. Téma boje proti vs. spolupráce s přírodními zákony se objevuje na několika místech i v červnovém Kompostu.

Z obsahu tohoto čísla:

Prodejte své přebytky na FT.....	2
Vítání ptačího zpěvu v Blatné.....	2
Posolit, spařit, nebo rozumně.....	3
Lesní cestička od Skočic ke Dvorci....	4
Jak si na zahrádce pomoci od....1. díl	5
Plošík.....	6
Nová zelená úsporám.....	6
Veget na pokračování - 40. díl.....	7
Kroužek včelařů při CEV Podskalí.....	8
Voda, vzduch... a stromy.....	9
Večer s dokumentem – 16. díl.....	9
Kolize ptáků se skly.....	12
„Pravda je jen to, co jest dobrem...“	12
Nikdo do nás nevidí.....	13
Život jako knihovna.....	14
Jaké tradice dodržovat, a jaké měnit	15
Zapomenuté plodiny 5.....	16
Další vege grilovačka.....	16

Je protkán i některými nadčasovými úvahami. Na druhou stranu ale poukazuje i na drobné a pro mnohé neviditelné prvky naší nejbližší krajiny. Tyto dva póly našeho uvažování se tak vrací k poměrně známé environmentalistické poučce „Mysli globálně, jednej lokálně“, na kterou jsme už na stránkách Kompostu upozorňovali. Bez detailu totiž není systém a naopak. A důležitým detailem v systému životního prostředí jsme my sami. Každý stejným dílem a stejně důležitý. I když si to možná někteří z nás ještě neuvědomují.

Přejeme všem čtenářům příjemný začátek léta a doufáme, že si každý z vás na následujících stránkách vybere svůj podstatný detail. Váš Kompost. -jj-

Foto -jj-

Ohlédnutí

Prodejte své přebytky na farmářských trzích

Dvěma dubnovými a dvěma květnovými termíny odstartovala již pátá sezóna farmářských trhů ve Strakonících. První hradní nádvoří se každé liché páteční odpoledne zaplnilo více než dvacítkou prodejců. Cestu na hrad si našlo mnoho stovek spokojených zákazníků, kteří přicházeli náhodou nebo cíleně za oblíbeným a vyzkoušeným zbožím. K tomu slouží již dlouhou dobu aktualizované seznamy přihlášených prodejců, které je možné sledovat [zde](#). Aktuality, fotografie jednotlivých stánků a novinky trhů můžete odebrat také na [facebookovém kanálu](#).

Foto -jj-

vána i např. vejce z domácího chovu nebo výrobky rukodělné a umělecké činnosti. Ve většině případů není pro tento prodej vyžadován živnostenský list, může být tedy využit jako vylepšení rodinného rozpočtu. Trhy se konají každý liché páteční od 13 do 17 hodin na prvním nádvoří strakonického hradu, nejbližším termínem je tedy pátek 5. června.

Pro více informací a přihlášení k prodeji kontaktujte organizátora trhu: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. -jj-

Cílem letošního roku je nejen udržet standard v podobě ověřeného zboží, ale také aktivně rozšiřovat nabídku pro návštěvníky. Nemáme ambice konkurovat supermarketům. Věříme ale, že farmářské trhy mohou nabídnout takové zboží, které v těchto obchodech nenajdete. Mohou se stát nejen místem příjemného setkávání, ale i odpovědného spotřebitelského chování. Uspokojí i náročnější v poptávce po kvalitních potravinách, regionálním původu a rukodělné jedinečnosti ve světě uniformního a naleštěného zboží bez příběhu.

Novinkou dalšího ročníku strakonických trhů je jejich rozšíření i do prostoru mezi ZUŠ a mostem Jana Palacha. Tato plocha by měla být letošní sezónu poskytnuta ke komunitnímu prodeji bez účastnického poplatku. Tedy všem, pro které by byl klasický prodej z různých důvodů nevýhodný. Co všechno tady bude možno prodávat? Prostor je vyhrazen zejména pro prodej zahrádkářských přebytků (zeleniny, ovoce, sazenic), jejichž sezóna právě nastává. Mohou zde být prodávány i např. vejce z domácího chovu nebo výrobky rukodělné a umělecké činnosti.

Vítání ptačího zpěvu v Blatné

Dne 2. 5. 2015 jsme se vydali na naši tradiční květnovou vycházku nebo spíše výlet pořádaný ZO ČSOP v Blatné zastoupené členem ČSO RNDr. Petrem Pavlíkem. Úvodní setkání proběhlo na malém parkovišti při Paštické silnici. Zde na nás čekal již p. Petr Louda se svou paní, Roman Muláček, početná veřejnost a samozřejmě i chycení ptáci určené ke kroužkování. Předtím proběhl krátký výklad p. Pavlíka o významu kroužkování, o ptáku roku, kterým je letos potápka černokrká, a přitom všem jsme ještě pozorovali oblohu, zda se neobjeví nějaký nenadálý ptačí letec. Vlastní kroužkování proběhlo se zasvěceným výkladem p. Loudy a zkušené asistence jeho paní. Oba tvoří dokonalý sehraný tým, který maximálně šetří chycené opeřence z hlediska času v držení kroužkovatele i jemné manipulace s ptačími tělíčky. Ke kroužkování se dostavili: pěnice hnědokřídlá, rákosník obecný, budníček menší a strnad obecný. Všichni opeřenci byli odborně prohlédnuti a představeni veřejnosti s příslušným výkladem. Po zhlédnutí kroužkování jsme se vydali k rybníku Kaneček, kde se již začaly tvořit z účastníků pozorovací hloučky, a tak naši pozornosti a pozornosti vedoucího akce p. Pavlíka neunikli pěnice černohlavá, budníček menší, slavík obecný (5x), kukačka obecná, strakapoud velký, skřivan polní, lyska černá, kopřivka obecná, polák velký, labuť velká, potápka malá a volavka popelavá. Na drobojeť také došlo, takže byli ze šnečí fauny pozorováni: hlemýžď zahradní, páskovka keřová, plzák španělský, plzák hnědý, žihlobytka stinná, skleněnka průsvitná a zemounek lesklý.

Ornitolog pan Petr Pavlík a účastníci akce, foto -vh-

Třešničkou na dortu bylo dle slov p. Pavlíka spatření páru koroptví polních mezi rybní-

kem Kanečkem a Pýchou. K poslednímu jmenovanému rybníku jsme se vydali cestou necestou. Odměnou byla návštěva jeho hezkého okolí. Tento rybník není tak přerýbněn, a tak je zde dostatek živin i pro drobné živočichy a tím i pro ptáky. Nejvíce zde bylo spatřeno volavek popelavých, pak lysek černých. Na hladině jsme viděli potápku roháče. Ve vzduchu plachtily rackové chechtaví. Byla i potápka malá. Závěrem pozorování bylo možno vidět pár hus velkých s malými housaty. Husí rodinka se předvedla plynulou plavbou u protějšího břehu rybníku.

Cesta zpět vedla od rybníku Pýcha s přihlédnutím k Drážskému rybníku, u kterého se nám představila čejka chocholatá. A pak už se šlo s povídáním do Blatné. Pan Pavlík nás upozornil na výstavu tematicky zaměřenou na přírodu Blatenska v místním muzeu. Což byl ten pravý cíl, který jsme mírně prochládlí a mokří potřebovali. A tak jsme naši cestu nasměrovali přesně tam a nelitovali jsme. V příjemné expozici muzea jsme kromě dětských kreseb zvířat, zejména ptáků, mohli vidět přírodovědné exponáty, v insektářiích chovaný hmyz a jiné bezobratlé. Na stěnách muzea byly rozličné fotografie zvířeny a konec expozice tvořila výstava ke skautingu. Jen nám na výstavu zbylo málo času, protože jsme po necelé hodině museli pospíchat na vlak. Ale i tak to šlo přes blatenský park s ochočenými daňky, kteří se starali, co mají lidé dobrého v kapsičkách.

Cesta do Strakonice proběhla rychle, uschli jsme od deště a přivezli jsme si kupu pěkných zážitků. Akci spřátelených ornitologů jsme posílili počtem 20 účastníků, z toho 5 dětí. A protože i z Blatné a okolí přišlo hodně lidí, dosáhl celkový součet 69 osob. -vh-

Překopávky

Posolit, spařit, nebo na plzáky rozumně a bez emocí?

Častým tématem rozhovorů pravděpodobně všech zahrádkářů jsou v posledních letech dozajista plzáci. Jelikož jsem byl i já několikrát požádán o radu s tímto problémem a také proto, že doposud není známo uspokojivé a komplexní řešení, pokusím se shrnout několik důležitých informací tímto článkem. Především, že nejsem majitelem zahrady a i když jsem se s tímto živočichem už párkrát potkal, jsou moje poznatky víceméně teoretického rázu. Berte tedy následující řádky spíše jako souhrn tipů posbíraných z nejrůznějších zdrojů a zakomponovaných do faktů, které vycházejí z biologie tohoto druhu. Osobně neuznávám likvidační (a mnohdy brutální) metody "boje" proti plzákům nejen z důvodu svého vnitřního přesvědčení, ale také proto, že je považuji za bezpředmětné pro ovlivnění početnosti těchto zvířat při invazích. Pokud máte své vlastní zkušenosti s řešením tohoto problému, budeme rádi, pokud se o ně s námi podělíte v některém z příštích čísel.

Plzák španělský (*Arion lusitanicus*) je plž původem z Pyrenejského poloostrova. Na území ČR, kam se dostal v 90. letech minulého století, je druhem invazivním. Tzn., že se v novém prostředí, kam byl zavlečen, nekontrolovatelně množí nejen z důvodů výborné rozmnožovací strategie, ale hlavně vzhledem k absenci přirozených nepřátel. Početnost invazí v jednotlivých letech je závislá na průběhu zimy a jara. Plzáci preferují vlhké počasí. Ostatní podobné druhy plžů nedosahují ani při ideálních podmínkách takové početnosti a nepředstavují z hlediska ekonomických škod výraznější problémy. Plzák španělský je známý právě pro svůj intenzivní žír na pozemcích bez plošného použití biocidů - tedy zejména na zahrádkách s bohatě prostřeným stolem nejrůznějších druhů plodin.

Plzák španělský, foto -jj-

I když je využití chemie pravděpodobně tím nejúčinnějším způsobem likvidace, není vhodné ze dvou důvodů. Přípravky jsou neselektivní a tudíž zahubí i téměř všechny ostatní živočichy na zahradě. Druhým logickým důvodem proti jejich použití je jejich vstup do potravního řetězce skrze konzumované plodiny. Podobná komplikace vyvstává i u použití přípravků na bázi přirozených nepřátel (parazitických organismů). Likvidují všechny druhy měkkýšů a dosahují nízké účinnosti. Přírodě blízké a na první pohled elegantní řešení představuje nasazení přirozených predátorů. V tomto případě některých druhů drůbeže (např. kachen "indických běžců"). Různé zkazky však hovoří o neochotě k požívání právě španělských plzáků a také o velkém apetitu po oblíbených plodinách.

Pravděpodobně nejrozšířenějším způsobem boje s plzáky je jejich ruční sběr. Aby se tato metoda stala účinnou, je důležité její správné načasování. Největší aktivitu zvířata vykazují večer za zvýšené vlhkosti. Cíleným sběrem můžeme početnost na konkrétním nevelkém pozemku výrazně snížit. Otázkou však zůstává, co s posbíranými živočichy. Všeobecně přijímanou technikou je jejich paření vařící vodou nebo přeřezávání. I v případě plzáků bychom měli myslet na to, že se jedná o živé bytosti disponující nervovou soustavou, a tedy i

schopností na určité úrovni vnímat bolest. Navíc likvidace posbíraných zvířat nemá téměř žádný vliv na jejich početnost při výrazných invazích. Tento postup tak většinou zůstává už jen pouhou mstou na našich "nepřítelích". Za zvrácenou metodu považují jejich solení, což pro živočichy znamená dlouhou agónii. Navíc s rizikem zasolení rostlin a půdy na zahradě. Vzhledem k tomu, že plzák neurazí za den více než 50 metrů, představuje jejich odnos několik set metrů za hranici zahrady nebo zahrádkářské kolonie kompromisní řešení bez negativních následků (vždy však s ohledem i na ostatní pozemky).

Pokud se nám nechce každý večer vyrážet na procházku s plným kýblem, nabízí literatura další nápad, který se blíží principům přírodních zahrad. Posbíraní plzáci se dají využít pro výkonné kompostování podobně jako žížaly ve vermikompostéru. Samozřejmě za předpokladu jeho dobrého zabezpečení proti úniku. Poměrně velké množství rad najdeme v podobě nejrůznějších mechanických bariér proti jejich vstupu na pozemek nebo konkrétní záhony. Plech zapuštěný do země a nahoře zahnutý směrem ven prý představuje dostatečnou zábranu. Pásky suchého lepkavého drobného materiálu (piliny, ostrý písek apod.) za suššího počasí znemožňují plzákům pohyb.

Další metody spočívají v lákání plzáků na nejrůznější návnady, ze kterých je pak můžeme snadno odstranit. V podstatě se může jednat o jakýkoli čerstvý a šťavnatý rostlinný odpad. Plzáci jsou v raných stádiích vývoje požíráni velkým množstvím živočichů obsazujících zdravé přírodní zahrady (kromě mnoha druhů ptáků i ropuchami, skokany, rejsky, ježky a také některými dravými druhy hmyzu). Náš boj tedy může vést i tímto směrem. Vyzkoušet je také možné určité druhy rostlin, plzáky odpuzující (česnek, hořčice, šalvěj, tymián, petržel...). Naopak velmi lákavá je pro ně večerní zálivka, které bychom se měli v době největšího náporu vystříhat. Celkovou vlhkost pozemku pomůže snížit také zálivka pouze ke kořenům rostlin. Kolem problematických záhonů je vhodný navzdory ostatním permakulturním doporučením krátce střižený trávník a odstraňování veškerých rostlinných zbytků – ne však takovým způsobem, který by znemožňoval rozvoj přirozených nepřátel plzáků.

I když se nám pravděpodobně nepodaří nad plzáky zvítězit úplně, je možné kombinací výše uvedených metod alespoň snížit následky jejich životních projevů na přijatelnější úroveň. -jj-

Lesní cestička od Skočic ke Dvorci

Okolí obce Skočice bylo a je protkáno rozličnými turistickými stezkami a kromě různých sakrálních a přírodních památek je možno narazit na místa, která se zdají být nevýznamná. Každým rokem se vydám ze Skočic k samotě Dvorce, kde stával družstevní lihovar. Dnes se tam nalézá malá soukromá ZOO, kde je s pevnou určitostí vidět rozličná hospodářská zvířata běžná i neběžná. Od malých koziček a prasátek, běhajících někdy v lese, po lamy a velblouda dvouhrbého. Ale o tom psát nechci. Jedná se o zvířata natolik velká a v české krajině bizarní, že si jich městské oko snadno všimne. Snad lepší by bylo se zmínit o mém každoročním čištění dvou tamních studánek odměňujících se pozorováním larev vážek nebo drobných potápníčků. Ale i to tady už bylo. A tak nám při našem putování zbývá navštívit droboučkou tůňku za jednou ze studánek.

A tam je možno prožít pár hodin zajímavého pozorování. Částečně prosluněná tůňka nebo snad jen zanedbatelný mokřad je hned při cestě v mapovacím čtverci 6850b a zeměpisných koordinátech 49°11'57.958"N, 14°7'2.754"E. Jarní měsíce ji obdaří stejně jako okolní krajinu migrujícími obojživelníky. Jenže tady nejsou tak vidět. Tedy pokud nepůjdete zmiňovanou lesní cestou a nebudete se při tom dívat okolo sebe. Pokud ano, uslyšíte tu a tam žbluňk a uvidíte kolečka na vodě. Při zastavení zde můžete pozorovat malé skokany krátkonohé (*Pelophylax lessonae*), kteří na vás budou po chvíli, když vydržíte nehybně stát, jukat nenápadně z vody. Po hodině si na vás zvyknou a vylezou na ponořené rostliny, aby se vyhřáli ve slunečních paprscích. Obrázek skoro až ladovský. Dlouhou chvíli si můžete krátit pozorováním drobných vodomilků nebo potápníčků bahenních. Možná se vám podaří najít skokaní vajíčka - neuspořádané, rozplizávající se shluky drobných poloprůhledných kuliček. Opravdoví trpělivci budou odměněni pozorováním čolka velkého (*Triturus cristatus*), který tu také žije. Pokud se zaposloucháte do ptačích hlasů, uslyšíte kromě drozdů zpěvných a pěnkav obecných třeba krkavce velkého nebo spatříte žlunu zelenou či strakapouda velkého. Také jsou zde méně plaché veverky obecné v rezavé formě. A opravdoví lidé tichlivci se dočkají kýčovitěho obrázku srny na lesní cestě. Cestou zpět, třeba do nedalekých Skočic, pokud ji vykonáte ve večerním přišiší, si můžete zpestřit pozorováním netopýrů nad hladinou Louženského rybníku, které jsem laicky, dle ozvuku bat detektoru, určil jako netopýry vodní (*Myotis daubentonii*).

A závěrem, proč to vlastně píši? Celková populace skokanů krátkonohých je

Zmiňovaná tůňka v lese mezi Skočicemi a Dvorcem, foto -vh-

Skokan krátkonohý přebývající v tůňce, foto -vh-

skokan krátkonohý, jsou chráněni ze zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a následně vyhlášky č. 395/1992 Sb. Pro případné zájemce o pozorování této kombinace lesní a vodní havěti uvádím odkaz na mapu: <http://www.mapy.cz/s/i7Qg>. -vh-

Použitá literatura:

ANDĚRA, Miloš, GAISLER, Jiří: Savci České republiky, 1. vyd., Academia, Praha, 2012.

ZWACH, Ivan: Obojživelníci a plazi České republiky: encyklopedie všech druhů, určovací klíč, 1. vyd., Grada, Praha, 2009.

Jak si na zahrádce pomoci od rostlinných zbytků a získat kvalitní zem - I. díl

Každý, kdo má zahrádku, se zřejmě potýká s přemírou rostlinných zbytků ze záhonů, vytrhaným plevelem, spadánými větvemi a zároveň potřebou kvalitního humusu nebo kompostu.

Pokusil jsem se tento problém řešit a najít rozumný kompromis mezi tím, co na zahradě domněle přebývá a nezdá se být k užítku, a potřebou kvalitní země na naši drobnou zemědělskou produkci.

Jednoduchý experiment jsem začal minulý rok, a tak nejdříve v první části ukážu výsledky a v druhé části (v příštím čísle), jak jsem celý proces nenásilného kompostování dělal.

Na začátku měsíce dubna jsem rozebral náš kompost. Jednalo se o dobu vhodnou, ve které jsem zohlednil výskyt přezimujících živočichů. Kromě drobných hmyzáků se jednalo např. o tři slepýše křehké. Předminulý rok náš podobně založený kompost posloužil k přezimování ježkovi.

Vlastní rozebírání jsem provedl tak, že jsem oddělil sypkou složku od hrubých částí, např. větví a suchých zemitých travních drnů, které nestihly shnit. Část hrubé nezkompostované hmoty jsem spálil na malém ohničku. Popelu bylo minimum, tak do jednoho kyblíku. Část posloužila jako základ pro nový kompost. Sypkou hmotu kompostu jsem prokátroval skrze hrubé síto. To, co přešlo přes kátro, jsem smíchal s popelem. Vznikla docela slušná hromada kvalitní sypké země, kterou použiju na tvorbu záhonů. Hrubé části včetně již natlehlých větví poslouží jako základ příštího kompostu. Ostatně výsledek je možno sledovat na

1. stav před rozebráním kompostu, 2. rozebírání kompostu a třídění jeho částí, 3. kátrování na jemnější částice a hrubé zbytky, 4. zemina promíchaná s popelem z hrubých částí a hromádky pro budoucí kompost, foto Jan Šimáček

5

připojených obrázcích. Vzniklá země je příjemné sypké struktury, která při smáčknutí v pěsti drží pohromadě a obsahuje drobné rostlinné zbytky. Zeminu je možno použít do záhonů, pařníku či květníků. O tvorbě nového kompostu si povíme příště. **Jan Šimáček**

Plošík

Během výletu ZO ČSOP Strakonice 19. dubna 2015 jsme na Kalvárii ve Strakonících našli pod kamenem plošíka (*Trogulus*). Je to nenápadný hnědý osminohý živočich menší než 1 cm. Na první pohled připomíná velkého roztoče, ale patří do řádu sekáčů (*Opiliona*). Na rozdíl od pavouků u něho nasedá hlavohruď na zadeček celou šířkou, není vytvořena stopka. Netká pavučiny. Plošiči z čeledi plošíkovitých (*Trogulidae*) mají kratší nohy než většina běžných sekáčů a chybí jim na horní straně hlavohrudi oční hrbolek. Jako ostatní sekáči mají dvě oči. Přední okraj jejich hlavohrudi vytváří jakousi kapuci kryjící svrchu ústní ústrojí. Také páření je specifické - sameček zaleze pod samičku mezi její nohy, takže na ní visí břichem proti břichu. U nás žijí dva zástupci plošíků rodu *Trogulus* – p. velký (*T. nepaeformis*) a p. malý (*T. tricarinatus*), liší se několika milimetry ve velikosti. Plošík malý žije ve vlhku a zdá se, že vyžaduje zcela konkrétní mikroklima. Je světloplachý a při otřesech půdy vyvolaných chůzí znehybní s nohama přitisknutýma k tělu, takže není lehké jej najít. Živí se drobnými měkkýši, proto se nejčastěji vyskytuje v oblastech s vápenitým podložím. Plošík velký se vyskytuje jen v chladnějších oblastech a inverzních polohách. Jeho hlavní potravou jsou také měkkýši.

Plošík, foto -vh-

Ze pomoc při psaní článku a určování a za poskytnutí literatury děkuji panu Ing. Vilému Hrdličkovi. **Eva Legátová**

Použitá literatura:

BELLMANN, H.: Der Kosmos Spinnenführer: über 400 Arten Europas, Kosmos, Stuttgart, 2010.

BUCHAR, J. a kol.: Klíč k určování bezobratlých, Scientia, Praha, 1995.

HUDEC, K.: Příroda České republiky: průvodce faunou, Academia, Praha, 2007.

MOTYČKA, V., ROLLER, Z.: Svět zvířat X. Bezobratlí 1. díl, Albatros, Praha, 2001.

Nová zelená úsporám: Dostupnější dotace pro širší okruh žadatelů

Od 15. května přijímá Státní fond životního prostředí ČR žádosti o dotaci v letošním pokračování programu Nová zelená úsporám. Letos je v něm pro žadatele připraveno celkem 1,1 miliardy Kč. Zažádat o peníze na energeticky úsporná opatření můžou majitelé rodinných domů, pro něž je letos vyhrazeno 600 milionů, a také vlastníci pražských bytových domů, na něž se nevztahují jiné dotační programy Ministerstva pro místní rozvoj a na které dá MŽP v tomto roce 0,5 miliardy.

Program Nová zelená úsporám (NZÚ) nabízí podporu těm, kteří chtějí snížit spotřebu energie ve svých rodinných a bytových domech. Podporováno je jak zateplení domu (výměnou oken nebo dveří, zateplením stěn, střechy, stropu nebo podlahy), tak i výměna neekologického zdroje tepla (spalujícího například uhlí, koks, uhelné brikety, mazut) za efektivní a ekologický zdroj (například kotel na biomasu, tepelné čerpadlo nebo plynový kondenzační kotel). Dále je podporována výstavba nových rodinných domů s velmi nízkou energetickou náročností a také instalace solárních termických systémů a systémů nuceného větrání se zpětným získáváním tepla z odpadního vzduchu.

V letošním roce mohou žadatelé nově získat příspěvek i na menší energeticky úsporné úpravy, tzv. dílčí opatření, ovšem s podmínkou snížit spotřebu energie minimálně o 20 %. Toho se dá dosáhnout třeba výměnou oken a dveří a dílčím zateplením. Na dotace tak budou moci dosáhnout i ti, kteří aktuálně nemají pohromadě více peněz na nákladnější rekonstrukce, ale budou zateplovat postupně.

Další novinkou je zrychlování administrativy a zjednodušování byrokracie. Maximálně 3 týdny bude trvat schválení žádosti, 3 týdny bude mít Fond na kontrolu dokumentace a výpočet výše dotace a 3 týdny pak na vyplacení finančního příspěvku. Dotace tak může být žadateli vyplacena již do devíti týdnů od podání žádosti. Předpokladem pro dodržení těchto lhůt je samozřejmě bezchybná žádost i realizace a její doložení dokumentací.

Majitelům rodinných domů nabízí NZÚ v aktuálně vyhlášených výzvách zhruba 25 – 55% výši podpory pro jednotlivá opatření. Celková maximální podpora přitom činí 50 % ze způsobilých výdajů, které nesmějí

nová

zelená

úsporám

překročit. U pražských bytových domů se dotace pohybuje od 15 do 20 % způsobilých výdajů.

Stejně jako v minulých výzvách Nové zelené úsporám je možné zažádat o dotaci před, v průběhu i po dokončení realizace podporovaných opatření vedoucích k úsporám energií. Pokud by ale někdo chtěl zažádat o příspěvek v době, kdy už práce na svém domě dokončil, musí si ověřit, zda tak, jak je provedl, splňují podmínky programu, konkrétně nastavení jednotlivých podporovaných opatření.

Podání žádosti o dotaci bude rychlé a snadné. Stačí vyplnit elektronický formulář na internetových stránkách NZÚ (<http://www.novazelenausporam.cz/>). Žadatelům, kteří nemají přístup k internetu, mohou s podáním elektronické žádosti pomoci pracovníci na krajských pobočkách Státního fondu životního prostředí ČR. V obou případech je však nutný také vytištěný, vyplněný a podepsaný formulář žádosti o dotaci, který je potřeba spolu s dalšími předepsanými přílohami zaslat nebo osobně doručit do 5 dnů na příslušné krajské pracoviště Fondu.

Foto archiv SFŽP

dodat až v okamžiku doložení realizace opatření, tedy až na konci celého procesu.

Žádosti o dotaci na nemovitosti nacházející se v Moravskoslezském a Ústeckém kraji jsou zvýhodněny zvýšením dotačních částek o 10 % (zvýhodnění se nevztahuje na dotaci na zpracování odborného posudku a zajištění technického dozoru stavebníka).

Příjem žádostí skončí 31. října 2015, pokud nebudou vymezené prostředky vyčerpány dříve. Kompletní podmínky najdou žadatelé rovněž na stránkách NZÚ (<http://www.novazelenausporam.cz/>). **SFŽP ČR**

ně doručit do 5 dnů na příslušné krajské pracoviště Fondu. K této žádosti musí zájemce o dotaci také přiložit projektovou dokumentaci navrhovaných opatření a energetické hodnocení.

Z povinných příloh musí žadatelé u bytových i rodinných domů doložit kromě zjednodušené projektové dokumentace a energetického hodnocení také krycí list technických parametrů, popřípadě souhlasné prohlášení ostatních spoluvlastníků nemovitosti a plnou moc (v případě zastoupení jinou osobou). U žádosti o dotaci na bytové domy je místo souhlasného prohlášení spoluvlastníků nemovitosti potřeba doložit usnesení shromáždění SVJ nebo členské schůze BD, včetně prezenční listiny.

Oproti minulým výzvám ubude povinných dokumentů při podání žádosti, protože některé z nich bude třeba dodat až v okamžiku doložení realizace opatření, tedy až na konci celého procesu.

Veget na pokračování – 40. díl – Mýtus č. 5 – Kdyby se všichni stali vegetariány, nebylo by dost místa pro pěstování rostlin

Tento nelogický argument a velký mýtus pramení z neznalosti základních souvislostí. Je jedním z těch, kde je skutečnost přesně opačná a navíc lehko doložitelná. O ekologických důvodech pro rostlinnou stravu a souvislostech živočišné výroby a poškozování životního prostředí už jsme v rámci našeho seriálu psali – v [č. 7/2012](#) na str. 7.

Základním východiskem pro vyvrácení tohoto mýtu je fakt, že tzv. hospodářská zvířata musí zkonsumovat velké množství rostlinné potravy pro vytvoření relativně malého přírůstku své vlastní hmoty, resp. ostatních živočišných produktů. Plocha půdy, která je k této produkci využívána, by mohla být ve většině případů použita k produkci rostlinných potravin pro člověka, potažmo by mohly být tyto plodiny využity k přímé konzumaci člověkem. Ani pastevní systémy, i když nevyužívají potravních zdrojů zkonsumovatelných člověkem, nejsou z důvodu obrovských ploch a doplňkového charakteru žádným řešením. Z toho všeho vyplývá, že výroba živočišných potravin je mnohonásobně náročnější na veškeré zdroje než výroba rostlinná. Tento rozdíl je natolik radikální, že živočišná výroba se stává nejnáročnějším odvětvím na všechny známé vstupy a nejmíce znečišťujícím odvětvím lidské činnosti. S ohledem na zcela neefektivní poměr získaných živin, se také stává odvětvím nejmíce plýtvajícím.

Situace se nemusí jevit natolik alarmující až do chvíle, kdy se podíváme na konkrétní čísla. Co se týče samotné plochy, udává se, že 45 % rozlohy veškeré souše je v současné chvíli využívána k produkci krmiv pro tzv. hospodářská zvířata ([zdroj](#)). Velmi poutavé je číselné vyjádření plochy půdy, která uživí lidi s různými způsoby stravování. Vězte tedy, že plocha potřebná k uživení vegana je 0,07 ha, vegetariána 0,2 ha a člověka s konvenčním jídelníčkem 1,2 ha, což je ve srovnání s veganem přibližně 18x tolik ([zdroj](#))! Nebo ještě jinak. Hektar průměrné zemědělské půdy je schopen ročně vyprodukovat asi 280 kg masa, ale také asi 27 750 kg rostlinné stravy, což už je poměrně velký rozdíl ([zdroj](#)). Poměr bílkovin získaných ze stejné plochy, kde jsou pěstovány rostlinné potraviny, versus plochy využívané pro produkci

krmiv, je 15:1 ([zdroj](#)). Více než polovina celosvětové produkce obilnin a luštěnin je využita ke krmení zvířat, která konzumujeme. U sóji je toto číslo ještě zdaleka vyšší. Největším problémem však je, že potřeba těchto krmiv je tak obrovská, že produkce ve státech, kde jsou zvířata chována, je nedostatečná. Tyto plodiny tak musí být pěstovány na jiných územích. Ano, včetně ploch po vykáčených amazonských a jiných deštných pralesích. 91 % destrukce Amazonie je spojena s živočišnou výrobou - zejména tou americkou, ale i evropskou ([zdroj](#)). Každou vteřinou mizí prales o rozloze asi jednoho fotbalového hřiště, z většiny kvůli hovězímu a kuřecímu masu, které konzumujeme. V jiných zemích se tato zemědělská globalizace dostává tváří v tvář světovému hladomoru do nechutné schizofrenie. Plodiny, které mohou být využity jako přímý potravinový zdroj pro člověka, jsou jako krmivo pro zvířata pěstovány v zemích, kde umírají statisíce lidí hladu. Poté jsou posílány přes půl světa k výrobě masa do zemí, kde každým rokem umírají podobné počty lidí na civilizační choroby úzce spjaté s přejídáním a nadměrnou konzumací živočišných produktů.

V poslední době velmi diskutované téma skleníkových plynů je s živočišnou výrobou velmi úzce svázáno. Metan, střešní plyn, vytvářející se v zažívacím ústrojí dobytka, je 25x až 100x destruktivnější než tolik diskutovaný CO₂. Po zohlednění tohoto důležitého faktu vychází, že živočišná výroba se na skleníkovém efektu podílí z 18 %. Pro představu všechny druhy dopravy vytvářejí pouze 13 % ([zdroj](#)). Po započtení veškerých souvislostí, vedlejších produktů, využívání půdy atd. se některé studie dostávají až k číslu 51 % ([zdroj](#)). Nadpoloviční většina veškerých emisí skleníkových plynů může souviset přímo nebo přeneseně s živočišnou výrobou!

Další významná čísla přináší využívání vody v souvislosti s různými způsoby hospodaření na zemědělské půdě. K produkci 1 kg hovězího je potřeba více než 25 000 litrů vody. Pro „výrobu“ 1 litru mléka musíme použít až 1000 litrů vody ([zdroj](#)). Spotřeba vody domácností tvoří v USA pouze 5 % z celkového množství spotřebované vody, konzumace masa a ostatních živočišných produktů se však podílí z 55 %. To opět souvisí s obrovským množstvím spotřebovaného krmiva, k jehož pěstování je voda ve velkých kvantech používána.

Shrnutím těchto čísel se dostáváme k následující rovnici. Člověk, který se rozhodl konzumovat pouze rostlinnou stravu, vytváří o polovinu méně CO₂, spotřebovává pouze 1/11 ropy, 1/13 vody a zabírá pouze 1/18 zemědělské půdy v porovnání s člověkem, který následuje stravovací zvyky západního světa.

Z pohodlí našich domovů se nemusí jevit situace tak dramatická, pravdou však zůstává, že živočišná výroba je v současné době ekologickou hrozbou č. 1, a pokud nebude adekvátně spotřebitelsky reagováno, bude muset být mýtus v titulku článku přepsán na realistické varování: „Pokud se nezmění naše spotřeba živočišných produktů, nebude dost místa pro pěstování naší potravy“.

Foto -ah-

Kroužek včelařů při CEV Podskalí

Dům dětí a mládeže Strakonice nabízí volnočasové aktivity dětem již padesát let. Od začátku je jeho činnost neodmyslitelně spjata s budovou na Podskalí. Tento nízký domek leží v přírodní zahradě na samém okraji Strakonice, přímo nad řekou Otavou. Poloha budovy a krásné okolí vybízejí k činnostem blízkým přírodě – na Podskalí se scházeli (a někteří dosud scházejí) vodáci, rybáři, chovatelé, akvaristé, včelaři, aranžérky, ale i například malí, deburjáři či trampští kytaristé. Přestože se hlavní budova s většinou kroužků přestěhovala do ulice Na Ohradě, využívá DDM Strakonice budovu na Podskalí i nadále jako samostatné Centrum ekologické výchovy (CEV), čímž zaujímá mezi jinými domy dětí a mládeže výjimečné místo.

Foto Strakonický deník

Tradičním kroužkem, který je od svého vzniku spojen s CEV Podskalí, je kroužek včelařů. Byl při DDM založen v roce 1970, měl v té době 15 členů a jeho vedoucím se stal pan František Kilián, který kroužek vedl nepřetržitě až do roku 2008. Za tuto dlouhou dobu se pan Kilián dětem i včelám intenzivně věnoval, děti z kroužku se pravidelně zúčastňovaly včelařské soutěže Zlatá včela, kde dosahovaly velmi

pěkných výsledků (postup až do národního kola). Pro potřeby kroužku byl na zahradě CEV Podskalí postaven v roce 1973 včelín, kde probíhaly nejen schůzky kroužku, ale i kurzy pro začínající dospělé včelaře. V roce 2005 byl pro svůj nevyhovující stav včelín zrušen a za finanční pomoci města Strakonice byl postaven nový. Mimo včelínu využívá včelařský kroužek klubovnu v budově CEV s veškerým sociálním zázemím.

Po odchodu pana Kiliána z včelařského kroužku činnost postupně upadala, v letošním školním roce nebyl kroužek vůbec otevřen. Protože žádný ze zaměstnanců DDM nevčelaří, budeme muset v případě, že nenajdeme nového vedoucího, včelín uzavřít a definitivně tak ukončit přes čtyřicet let trvající úspěšnou tradici. V současné době máme funkční včelín, včelstva, množství téměř nových pomůcek pro včelaření i pět zájemců o činnost kroužku. Jediné, co nám chybí, je šikovný včelař, který by byl ochoten se věnovat malým včelařům. Pokud takového ve svém okolí máte, budeme rádi, když se nám ozvete na 724 318 643 (T. Kulhová). Rovněž uvítáme kohokoliv, kdo má zajímavý koníček související s přírodou (např. plete košíky nebo loví kešky) a chtěl by svoje znalosti a dovednosti předávat dětem. **Tereza Kulhová**

Voda, vzduch... a stromy

Často přemýšlím nad tím, jak se nějak rozumně domluvit s lidmi ohledně stromů ve městech. Mám na mysli všechny, komu stromy vadí a nejráději by ponechali jen ty maličké, ozdobné, s tím, že do města se žádné jiné nehodí. Jak jim srozumitelně přiblížit ekologické funkce zeleně, když je jasné, že nad tím nikdy nepřemýšleli? Ve škole sice o tom nějaké slovo tu a tam slyšeli, že dřeviny přivádějí vláhu, filtrují vzduch, vyrovnávají teplotu, hostí ptactvo a jiné tvory, atd., ale tohle všechno se vyučovalo spíš jen tak mezi řečí (to si z vlastního mládí dobře pamatuji, že nebylo moc šancí pochopit souvislosti a vůbec si z toho něco zapamatovat, pokud člověk nebyl na přírodu vysloveně zaměřený). Namají tedy zažité ani ty nejzákladnější informace, a tak se stává, že i velmi inteligentní a v jiných oborech vzdělaný člověk pokládá všeobecně rozšířený macešský vztah k dřevinám za normální a nijak se nesnaží jej přehodnotit.

Už jsem na tohle téma psala mockrát a do článků vložila všechny možné argumenty. Letos na jaře, při pohledu na párek holubů u zaprášené kaluže, mě napadl jeden další – a třeba bude oproti těm předchozím pádnější a jasnější. Napadlo mě zavzpomínat na dobu, kdy podobně laxní vztah, jako dnes ke stromům, měla spousta lidí i k vodě, což se ale během let změnilo a mohlo by to sloužit jako příklad. Dnes, kdy se voda musí upravovat nebo i kupovat, se nad ní přecejem sem tam někdo pozastaví. A tak se snad blíží doba, kdy se lidé zamyslí i nad tím, jak by to asi bylo s kupováním vzduchu.

Dokud bylo v krajině vody všude dost, asi si nikdo nedovedl ani představit, že by to mohlo být i jinak. Tamhle jedna zaoraná studánka, o kousek dál zregulovaný potok, nějaká ta zadlážděná plocha... vždyť přece o nic nejde... A najednou je všechno jinak a

Foto -ah-

těžko to nějak řešit. To samé by se mohlo stát se vzduchem a už se to vlastně děje. To, co dýcháme, nemá s čistým zdravým povětrím dohromady nic společného, jenže jsme na to tak nějak zvyklí a zatím si říkáme to samé, co dřív: „Tehle strom tu překáží, tehle taky, ale co je o ně, přece o kus dál jsou tři jiné... Někjaká zeleň v krajině být musí, jasně, ale na to by mohlo stačit tamhle to, co je vidět na dalekém obzoru, kvůli tomu to přece nemusíme mít zrovna u našeho domu. Tolik prachu tu nemáme, a i kdyby, pořídili jsme si plastová okna a pěkně si je zavřeme a je to...“

Že jsou tu stromy jen tak samy pro sebe a mají na to plné právo, o tom abych se radši ani moc nerozepisovala, a tak zůstanu u jejich „užitkovosti“ a položím otázku, kam až budeme muset zajít, aby všichni uměli vzít souvislost mezi stromy a čistotou prostředí v úvahu. A to ani nezmiňuji hlad a žízeň, protože mám dojem, že si dnes už málokdo z městských nebo možná i venkovských lidí uvědomuje souvislost stromů s úrodností půdy a se zadržováním vody v krajině.

Zkusme jít na procházku bez láhve s nápojem a bez návštěvy obchodů a restaurací, představme si, co nám krajina nabízí k pití, a zda bychom na to měli chuť. Co asi tak pijí zvířata a je-li to pro ně to pravé – kaluže, rybník s kalnou a smradlavou vodou, potok nebo řeka se splachem z pole... Příroda stavěla jejich i naše těla na příjem kvalitní vody a nepočítala s tím, že o ni bude někdy nouze. O čistém vzduchu platí to samé a o půdě k pěstování plodin také. Zatím se jich zbavujeme lehkomyšlně, jako by o nic nešlo, a předvádíme to i dětem. A přitom o děti tady jde – aby nemusely jednou řešit vážné problémy zaviněné námi... **-ah-**

Večer s dokumentem – 16. díl – Home/Domov

Pokud přemýšlíte o tom, že byste rádi zhlédli celovečerní film, který by byl zároveň vzdělávacím dokumentem, úžasnou podívanou, burcujícím a v závěru smířlivým snímkem, neexistuje patrně lepší doporučení než francouzský film z roku 2009 – Home. Díky uměleckému zpracování snímků z ptačí perspektivy se z dokumentu stává

nezapomenutelná podívaná. Film, který nám umožňuje zprostředkování globální podoby světa, jeho vývoje, prudký rozvoj lidstva i devastaci, kterou v současné době způsobuje.

„Život na Zemi vznikl přibližně před 4 miliardami let, my lidé jsme spatřili světlo světa před pouhými 200 000 lety. Přesto se nám podařilo narušit rovnováhu, která je pro život na Zemi nezbytná. Naslouchejte mi pozorně, budu vyprávět váš příběh. A sami rozhodněte, co bude dál...“ Tímto zcela jasným sdělením je film uveden. Od počátku zemědělské revoluce, jakožto okamžiku výrazné proměny tváře naší planety, až k vytvoření největších zhůvěřilostí dneška – města Dubaje atd., nás film provází cestou člověka až na vrchol jeho nadvlády. Nemoralizujícím, ale zvláště naléhavým způsobem. Vyjmenovávat více témat, kterých se dokument dotýká, by bylo zbytečné. Vše esteticky podané, podbarvené emotivní hudbou, až by se zdálo, že to (i na pohled nejodpornější) do našeho světa tak nějak zapadá. Nebo je to jinak? O tom už si udělejte obrázek sami. Dokument je k dispozici ke zhlédnutí [zde](#). -jj-

Pozvánky - červen 2015

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Farmářské trhy Strakonice

Pátek 5. a 19. 6., 13 - 17:00, první nádvoří strakonického hradu

Navštivte další z celkem 15 termínů farmářských trhů – 1 x za 14 dní, každý lichý pátek, bez přestávky. Doba i místo konání zůstávají nezměněny, a to od 13 do 17 hodin na prvním hradním nádvoří. Ideální příležitost pro nákup cestou z práce nebo před odjezdem na víkend. K dispozici je široká škála farmářských potravin s ověřeným původem (zboží z marketu u nás neкупíte) a rukodělné výrobky vhodné nejen jako dárek. Novinkou letošních trhů je rozšíření prodejního prostoru k mostu Jana Palacha. Toto místo bude poskytnuto k prodeji drobných přebytků (zahrádkářských, uměleckých aj.), a to bez účastnického poplatku. **Kontakt:** jan.juras@knih-st.cz, 721 658 244. **Více informací:** farmarsketryh.strakonice.eu

Jedlé rostliny - terénní workshop

Úterý 16. 6., sráž 17:00 u pobočky ŠK Za Parkem - volné pokračování kurzů zdravého veg(etari)ánského vaření

Během vycházky do okolí Strakonice si za asistence botanika Ing. Radima Pauliče ukážeme některé druhy jedlých rostlin, naučíme se je poznávat a připravíme z nich na ohni zdravé pokrmy. Ve spolupráci s MC Beruška. -jj-

Pobočka ŠK Za Parkem a ČSOP zvou dospělé i děti:

Dlouhodobé výstavy

Pokračuje výstava fotografií B. Kocka, výstava kvetoucích rostlin na určování, akce Paměť strakonických stromů a Nejmilejší knihy - v půjčovně pro děti a dospělé na pobočce Za Parkem.

Přednáška o rysech

Středa 3. 6.: Osudy rysa Blondýna i jeho příbuzných v přírodě (přednáška s promítáním). Jiří Beneš o zkušenostech vlastních i převzatých. Od 17.00 v promítacím sále strakonického gymnázia.

Vzpomínky ze starých Strakonice

Středa 10. 6. Vzpomínky Otava neodnáší aneb Naše město očima místních i přespolních. Přijďte si popovídat, navzájem porovnat svá alba fotografií, vyměnit vzpomínky a informace. Večerem provází Mgr. Milan Hankovec, pracovník strakonického archivu, autor knihy o regionálních osobnostech. Koná se od 18:00 hod. ve společenském sále ŠK na hradě.

Tvořivý podvečer: Papíroví motýlci

Čtvrtek 11. 6.: Tvořivý podvečer s Janou Lebedovou: Papíroví motýlci. Mezi 17:00 – 19:00 hod. v půjčovně v Husově ulici č. 380 (lze přijít kdykoliv mezi 17. a 19. hodinou,

třeba jen na podívání). Materiál a potřeby k předvedení budou připraveny, ale hodilo by se přinést si i vlastní (nůžky, barevné papíry).

Výlet do přírodní zahrady a muzea Rudolfova

Sobota 13. 6.: přírodovědný výlet do Rudolfova. Sraz v 6:55 před nádražím ČD. V 7:09 jede vlak, dál pojedeme městskou dopravou. Je domluvena návštěva ekozahrady u Kovářů a ve zbylém čase je několik možností, kam se podívat (naučná stezka, hornické muzeum s novými expozicemi, aj.). Zpět jede vlak např. v 17:06.

Hraní na kantely

Neděle 14. 6.: další společné hraní na kantely (vyrobené při akcích ŠK), případně i další nástroje. Koná se od 18.00 na pobočce Za Parkem (v Husově ul. č. 380) ve spolupráci s o. s. Spona. **K poslechu nebo i zpěvu zveme také veřejnost.**

Autobusový zájezd k výročí Jana Husa

Úterý 16. 6.: Autobusový zájezd krajem Jana Husa, Petra Chelčického a Josefa Holečka. Program: **Husinec** (Památník Jana Husa, park), **Zábrdí** (sbírka papírových betlémů a podmaleb na skle), **Netolice** (městská památková zóna, archeopark, možnost oběda), **Lomec** (poutní místo, prohlídka kostela), **Chelčice** (pamětní síň a socha Petra Chelčického, prohlídka kostela), **Stožice** (rodná obec J. Holečka). Výlet je určen přednostně pro členy Akademie volného času, v případě volných míst pro čtenáře Šmidingerovy knihovny. Cena 170,- Kč, aktivní členové AVČ 120,- Kč. Prosíme o včasné přihlášení se na výlet osobně v čítárně, informace na 380 422 709, akce@knih-st.cz nebo na www.knih-st.cz.

Strakonické příběhy XVIII.

Úterý 23. 6.: Karel Skalický: Strakonické příběhy XVIII. Žádné bludy a kacířstva... Mistr Jan Hus a jeho šlechtičtí stoupenci na Prácheňsku v 1. třetině 15. století. Obraz města i širšího kraje po roce 1400. Další vyprávění regionálního historika v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. **Od 18:00 ve společenském sále ŠK na hradě.**

Kroužek MOPíků pro děti i rodiče

Schůzky kroužku MOP pro předškolní a mladší školní děti, rodiče aj. Sraz vždy v pátek v 16:00 před hradem u kanceláře CIAO. 5. 6. pojedeme píseckým spojem do Řepice na provazové hřiště (v 16:30 z autobusového nádraží, zpět jedeme v 18:40), 12. 6. půjdeme na Kuřidlo, 19. 6. na Kalvárii, 26. 6. k Městskému lesu, zahrajeme si šipkovanou a oslavíme příchod prázdnin.

Více na www.csop-strakonice.net. -ah-

ZŠ Čestice zve:

Prohlídka školní zahrady

Sobota 13. 6., od 13 do 17 hodin, ZŠ Čestice

15:00 Workshop: Pletení z pedigu (Ing. Jana Vlažná)

13:00 Country tance (vystoupí taneční kroužek Jitřenka)

14:00 Komentovaná prohlídka zahrady

15:00 Hudební program (pěvecký sbor Ff – fortissimo a Sf – sforzato)

Rodiny s dětmi vítány - můžete si společně vyzkoušet naše smyslová stanoviště, zahrát petanque či kriket, posedět ve vrbové chýši, k dispozici vám bude i ohniště s dostatečnou zásobou dřeva. Po celou dobu bude pro vás přístupná výstava výtvarných a keramických prací našich žáků. Nabídneme vám teplé i studené nápoje z našich bylinek a lehké občerstvení.

Drobné smetí

Aby ze senoseče nebyla „srnoseč“

Metodiku pro zemědělce, myslivce i dobrovolníky pro ochranu zvěře při senosecích a sklizni nabízí nový webový portál, který byl spuštěn na konci května: <http://senosec.czu.cz/>

MOPíci ve vysílání STTV

V hledáčku Strakonické televize se ocitla jedna z pátečních schůzek MOPíků, tentokrát zaměřená na čištění studánky Skleňenky. Reportáž můžete zhlédnout [zde](#).

Klenoty přírody v ohrožení

K ochraně evropské biodiverzity můžete přispět i virtuálně. Vlivné skupiny podnikatelů tlačí na evropské směrnice o ptácích a stanovištích s cílem oslabit jejich ochrannou funkci. Svůj nesouhlas můžete vyjádřit pomocí formuláře [zde](#).

Literární okno

Kolize ptáků se skly

Ucelený informační materiál „Kolize ptáků s transparentními a reflexními plochami“ vydala na jaře Česká společnost ornitologická. Jeho význam spočívá nejen v informacích v něm uvedených a v tom, že je k dispozici i v elektronické podobě pod [tímto odkazem](#), ale především proto, že obsáhlejší materiál k tomuto tématu v českém jazyce chyběl. Publikace rozebírá hlavní dvě provedení skleněných ploch staveb, resp. problémy, které ptákům přinášejí - zrcadlící reflexní výplně, které pro letící ptáky vytvářejí iluzi volné krajiny, a průhledné (čiré) plochy, skrze které jsou vidět přírodní prvky za nimi nebo uvnitř budovy (zeleň v átriu, květiny v kancelářích...). Oba dva způsoby provedení znamenají pro rychle letící ptáky velké riziko nárazu, které končí ve většině případů jejich úhynem. Informační brožura rozebírá širší ekologické souvislosti – např. výšku, ve které se tyto plochy nacházejí, vzdálenost od zeleně, ze které ptáci vylétávají, a ostatní místa jejich koncentrace. V další části se pak věnuje často diskutované podobě provedení skleněných ploch, resp. ochranných prvků, které mají ptáky včas před přítomností skla varovat (běžně používané a téměř neúčinné siluety dravců apod.). Publikace by tak měla sloužit především architektům a realizátorům staveb, u kterých se skleněné plochy ve větší míře používají. Téma by se mohlo touto cestou dostat do širšího povědomí veřejnosti, protože se problém může týkat i menších skleněných ploch rodinných domů, výloh obchodů nebo menších městských staveb - autobusových zastávek apod. Celé záležitosti chybí lepší legislativní ukotvení, které by ukládalo konkrétní použití ochranných prvků, případně ostatních zásad eliminace střetů již při projekci staveb. Součástí odkazu ke stažení je i technický výkres zabezpečení protihlukových stěn polepem se všemi potřebnými parametry. -jj-

Foto Vladimír Juráš

„Pravda je jen to, co jest dobrem všech“

Jak se blíží se červenec a s ním 600. výročí upálení mistra Jana Husa, přibývá zpráv o různých akcích, nově vydaných knihách, porůznu uveřejněných článcích, atd. atd. Je to dobrá příležitost dovědět se o tomto mimořádném člověku něco víc a dělit se o informace i s dalšími zájemci - to je velký závazek i pro naši knihovnu, a tak jsme (kromě převzaté výstavy v hale ŠK, která proběhla už před několika měsíci) připravili jednak zájezd pro členy Akademie volného času s názvem „**Krajem Jana Husa, Petra Chelčického a Josefa Holečka**“ (16. 6. – viz pozvánka na str. 11), jednak máme v rámci „Strakonických příběhů“ domluvenou přednášku p. Karla Skalického „**Žádné bludy a kacírstva... Mistr Jan Hus a jeho šlechtičtí stoupenci na Prácheňsku v 1. třetině 15. století. Obraz města i širšího kraje po roce 1400**“ (23. 6.). A také máme ve fondu pobočky i hlavní knihovny k tomuto tématu spoustu nejrůznějších pramenů.

Patřím ke generaci, která má představu Jana Husa spojenou s tendenčním, ale přesto pozoruhodným filmem Otakara Vávry a s tváří nezapomenutelného herce Zdeňka Štěpánka, ale tím to samozřejmě nekončí. Každá doba, kterou jsme prožili, přidala své vlastní hodnocení a nové poznatky, často i protichůdné, tak jak je to při studiu a interpretaci historických událostí obvyklé. Osobně se připojuji k těm, kdo pokládají za velmi dobrou knížku „Jan Hus“ od Františka Šmahela z roku 2013, ale zrovna tak mohu svým čtenářům doporučit například staršího autora Miloše Václava Kratochvíla, i když jeho vyprávění z roku 1955 (také z názvem „Jan Hus“) bylo napsá-

no v duchu své doby a je potřeba si jej doplnit z pramenů vzniklých za poslední léta. Z toho všeho, co se nabízí, bych ráda jmenovala ještě alespoň „Husovská dilemata“ od Ctirada Václava Pospíšila (2015), „Hus a Chelčický“ od Renáty Fučíkové (2014), „Husův proces“ od Jiřího Kejře (2000) nebo rozhovor s historikem Pavlem Soukupem v časopisu Téma č. 15/2015.

Hlavně ale bychom se myslím měli soustředit na dílo samotného Jana Husa. Jeho knihy i dopisy byly určeny všem, kdo se snaží hledat pravdu a žít v souladu s ní – a máme-li dobré svědomí, že jsme v tom poctiví, jsou tato slova osobním sdělením i pro nás:

Socha mistra Jana Husa v Rennerových sadech ve Strakoncích, foto -ah-

„... Od začátku svého studia jsem si učinil zásadu, že kdekoli poznám mínění správnější, ihned upustím od svého méně správného a pokorně a radostně přijmu názor, odůvodněný lépe, věda, že to, co víme, je zcela nepatrným zlomkem toho, co nevíme...

... Stálý pak je ten, koho úspěchy nesvedou a protivenství neodstraší...

... Nemohu-li já pravdy osvoboditi ve všem, aspoň nechci býti nepřitelem pravdy...

... Kdyby celý svět mi říkal něco, co se vzpírá mému rozumu, nemohl bych takovou věc tvrdit bez odporu svědomí...

... Je totiž nezbytné, má-li vůbec nastat mír s bližním, aby byl napřed uzavřen mír člověka s Bohem a mír člověka se sebou samým...

... Prosím pánů, aby své chudině milostivě činili a právě ji spravovali. Prosím měšťanů, aby své obchody právě vedli. Prosím řemeslníků, aby věrně své dílo vedli a jeho požívali. Prosím sluhů, aby svým pánům a paním věrně sloužili. Prosím mistrů, aby jsouce dobře živi, své žáky věrně učili, nejprve aby Boha milovali, pro jeho chválu se učili a pro prospěch obce a pro své spasení, ale ne pro lakomství ani pro světské zvelebení. Prosím studentů i žáků jiných, aby mistrů svých v dobrém poslouchali i následovali a aby se pilně pro Boží chválu a pro spasení své i jiných lidí učili...

... Toho dbajíce, nejdražší, mějte na paměti, aby skrze Vás nevznikaly snad roztržky, zrady, závist, hněvy atd. Je-li kdo mezi Vámi nesnášenlivý a rozsvívač rozbrojů, pokárejte ho bratrsky mezi sebou. Před soudem nevedte sporů, neboť oběma stranám jest to k velké škodě na duši, na těle i statcích ...

... Kdo pravdu mluví, hlavu si rozbíjí. Kdo se bojí smrti, pozbývá radosti života. Nade vším vítězí pravda. Vítězí, kdo padne, neboť mu žádná zlost neuškodí, neovládne-li ho jen žádná nepravost...

... O mistru Jeronymovi, mém milém tovaryši, nic neslyším, než že jest v těžkém vězení, čekaje smrt jako i já, a to pro svou víru, již statečně Čechům ukazoval. A Čechové, nejukrutnější naši nepřátelé, dali nás jiným nepřátelům v moc a u vězení...

... Také prosím, abyste se milovali, dobrých násilím tlačiti nedali a pravdy každému přáli...“ -ah-

Nikdo do nás nevidí

Narodil-li se mistr Jan Hus v „našem“ jihočeském Husinci, byl krajanem Petra Chelčického, Křišťana z Prachatic, Martina z Volyně nebo třeba sedláka Kojana z Holečkova cyklu „Naši“... zkrátka všech těch hloubavých osobností, o které nebyla tady, v „Zemi zamyšlené“ (jak ji pojmenoval ve své knize Ladislav Stehlík) nikdy žádná nouze. Ale zrovna tak mohl pocházet z toho druhého Husince (mezi Řeží a Klecany). Ví se o tom, že mu jeho maminka donášela do Prahy jídlo, a tak pokud se nepřestěhovala a chodila opravdu ze svého původního domova, byl by tím jejich středočeský původ doložen. To se už asi nikdy nedozvíme. A také se můžeme jen dohadovat, kdo z historiků je nejbližší pravdě a co si máme o mistru Janovi myslet. Měl opravdu tak ryzí povahu, jakou líčí legendy? Platí, že „za pravdu zván, pravdou je sám“, jak se zpívá v písni strakonického autora p. Václava Nováka? Nebo si máme (také spolu s p. Novákem) říci, že „nikdo do nás nevidí“? Chtěla bych se s vámi podělit o oba tyto písňové texty, protože je mám ráda a líbí se mi i melodie, které k nim patří. Na internetových stránkách [zde](#) a [zde](#) je možné si obě písňové texty najít a poslechnout, a to v podání skupiny Jistem. Z textů se do tohoto čísla vejde jen jeden, ale ten druhý uvedeme příště. A lze jen nalézt i [zde](#).

Ráda bych napsala něco bližšího i o panu Novákovi (zatím jsem se o něm jen krátce zmiňovala v článku z [Kompostu č. 1/2014](#)), ale tak dalece ho neznám, a tak jsem poprosila o pomoc Renatu Němejcovou a Petru Tůmovou, které s jeho skupinou Jistem vystupují už řadu let. Obě oceňují hlavně jeho vstřícnou a aktivní povahu. Ukáže-li se, že by bylo dobré dát něco dohromady, například divadlo pro děti a jejich rodiče (ze ZŠ Lidická), má na to Václav Novák jednoduchou odpověď: „Jestli je to třeba, tak to budu dělat“. Pracovat s lidmi, kteří hrají divadlo třeba poprvé a mají jenom chuť to zkusit a jinak nic, je docela obtížné. Ale povedlo se to už ně-

kolikrát a navíc se zapojila spousta dalších dobrovolníků, které by to možná samotné ani nenapadlo. A tak se letošní pohádka „Dlouhý, Široký a Bystrozraký“ hrála v kulisách vytvořených dospělými amatéry, zatímco před několika lety se kreslení ujaly děti ze ZUŠ (pro pohádku „O princezně Mirandolině“), při představení „O zeleném hadu“ tančily dívky z kroužku DDM, při legendárním muzikálu Mág se uplatnili šermíři, stepačky, sbor H. Hradecké a ještě další muzikanti a zpěváci...

Scénáře si Václav Novák nejráději píše sám, ale zase, když ho osloví jiný autor, ochotně text zrealizuje. Tak se loni hrála pohádka Ondřeje Fibicha „Co bylo na konci trubičky“ nebo před několika lety veršovaná Sněhurka od Vladimíra Vogeltanze. Pro již zmíněné představení „O princezně Mirandolině“ byl předlohou příběh napsaný Janem Rubíkem, spoluvězněm známého pátera Martina Vícha z Dobrušky. Tehdy Václav Novák staříčkého Martina Vícha na představení dovezl a udělal mu tím velkou radost.

Vůbec, ochota kdykoli druhému pomoci nebo nějak potěšit, to je jedna ze základních vlastností pana Nováka a projevuje se nejrůznějším způsobem – od příspěví při práci přes zařízení potřebných věcí až třeba k tomu, že sám od sebe donese od své paní bylinky, když se doslechne o něčí nemoci. A tím se dostáváme zpátky k osobě mistra Jana Husa. Protože leccos je o něm méně známé nebo nejednoznačné, ale co víme jistě, to je jeho snaha o konkrétní činy, nejen o filozofování někde v komnatě za zavřenými dveřmi. Snaha doopravdy něco dělat, nejen o tom kázat a poučovat. Schopnost myslet na druhé a například v dopisech se zabývat více jimi než vlastními starostmi – tak jak se můžeme přesvědčit při čtení ukázek z díla Jana Husa v předcházejícím článku. **-ah-**

Jan

text a hudba Václav Novák

*Pospěšte k nám, já novinu znám, král je teď mrtev, tak ať žije král.
Přicházím sám se poklonit vám, v zámku i v podzámčí muziko hraj.
Tu zprávu já přináším s rozedněním, že pravda a čest se zase cení.
Smůla se otáčí na pranýři, všeho je dost a všichni hýří.
A sladká Francie slávu svou prožije, v noci, z níž upije jen svatá Lucie.
Vojáci, vystřelte z hmoždířů, i lůza má dost plných talířů.
Krev, víno v žilách burácí, na trůnu Ludvík je XIV.*

*Tou dobou se Čechami potácí bída a hladoví žebráci.
Ve městě Husinci narozený, ten, co jen pravdu a čest si cení,
za pravdu zván, pravdou je sám, dali mu prostě to jméno Jan.
Srdce jak z ocele, odpustky omšelé, tam v kapli Betlémské kupují konšelé.
Pravdou je zván, na pravdu sám, pro lidi káže tam mistr Jan.
Křivé je zrcadlo benátské, přichází století patnácté.*

*Tichý a do klatby přikován v Kostnici v žaláři mistr Jan,
za pravdu dán, lži přikován jménem všech kacířů mistr Jan.
Podlá je zrada, tou zůstává, podlý je Zikmund král, liška ryšavá.
A chlapi a ženské zas v kapli Betlémské za Jana prosíce svírají růžence.
Píše se rok čtrnáctistýpatnáctý, šestého července hořel dým.*

*Modlitba má, kam až doletí? Kdo zlomí to lidské prokletí?
Snad jenom dítě v matčině obětí, když pohladí, zeptá se: co je ti? V jedenadvacátém století.
Za pravdu zván, za pravdu dán, tu zprávu nám zanechal mistr Jan.
Tu zprávu vám přináším s rozedněním, že pravda a čest se zase cení.*

Foto -jj-

Listovka

Život jako knihovna

Ještě předtím, než jsem začal pracovat v knihovně (což je mimochodem ta nejlepší práce, jakou můžete mít), mě napadla určitá podobnost nebo alegorie, chcete-li, mezi knihovnou a našimi životy. Ve chvíli, kdy člověk začne poznávat krásy i rozmanitosti života, zjistí, že těch pár desítek let je žalostně málo na to, aby okusil všechny nebo alespoň větší část chutí, které svět kolem nás nabízí. Pokud jsme dostatečně vnímaví, uvědomíme si, že by to nebylo v našich silách, i kdyby náš život trval desetkrát déle. Dřív nebo později se dostaneme do situace, kdy musíme volit mezi jedním a druhým, protože obojí mít prostě nemůžeme. Už jenom proto, že náš život je příliš krátký. V takovém rozhodování je

samozřejmě velká zodpovědnost, pro mě osobně se jedná i o pravou podstatu svobody. Mít v každé chvíli v ruce možnost vydat se určitým směrem a plně zodpovídat za následky takových rozhodnutí. Život nabízí dennodenně nepřeborné množství takových možností a právě v tom mi připomíná knihovnu. I ten nejzdatnější čtenář přečte za svůj život jen nepatrný zlomek knih, které knihovna nabízí. Záleží jen a pouze na nás samotných, u kterého z regálů se zastavíme. Zda budeme následovat pouze svoji intuici a vybírat knihy náhodně, zda si je necháme doporučit od svých blízkých, zda budeme upřednostňovat své oblíbené autory, zda sáhneme po osvědčených bestsellerech, nebo budeme objevovat méně známá díla atd. Způsobů výběru je mnoho, stejně jako našich povah a životních strategií. Když knihu vytáhneme z police, nikdy dopředu nevíme, jaká vlastně bude. I když všichni okolo budou tvrdit, jaká byla skvělá, když ji četli, nám třeba vůbec nesedne. Naopak nás může některá dávno zapomenutá oslovit a ani vlastně nevíme proč. Někdo vybírá podle tématu, jiný podle obálky. Někdo vyhledává tituly pečlivě v katalogu ještě před cestou do knihovny, někdo vybírá na první pohled nebo podle aktuální nálady. Pravděpodobně nebudeme vybírat celý život stejně, ale náš způsob se bude měnit na základě čtenářských zkušeností. Věnujete se vždy pečlivě četbě jenom jedné knížky, nebo se vám jich válí u postele celá halda? Pokud se zamyslíte nad svým způsobem vybírat a číst knížky, možná zpozorujete zajímavé podobnosti ve vašich životech. Pokud budeme předpokládat, že do knihovny chodí nebo chodila velká část z nás, můžeme samozřejmě jít v našich úvahách i dále a objevovat další specifické skupiny lidí. Někoho by vůbec do knihovny nenapadlo jít, vystačí si s novinami nebo každodenní nabídkou reklamních letáků. Někdo tam zavítá jenom ve chvíli, kdy píše důležitou práci a je k tomu donucen. Pro někoho je naopak sdělování prostřednictvím psaného slova tak důležité, že se rozhodne do obrovské hromady psaných knih přispět svou vlastní a rozšířit tak téměř nekonečnou nabídku.

Foto Tomáš Vlasák

Knihovna je kouzelná, stejně jako život. Nabízí na jednom místě tak pestrou škálu možností, že si ji většina z nás ani nedokáže představit. Přesto je každá z nich na dosah. Je pouze na nás, jestli toho prostřeného stolu dokážeme využít. Nebude se nám asi zdaleka líbit každá kniha, kterou si půjčíme... Přesto je naděje při každé volbě veliká. Každá kniha je totiž něčím krásná. My sami můžeme svým výběrem ovlivnit, co díky ní zjistíme a jak nás bude její četba bavit. A to je to nejlepší koření života.

Přijďte si co nejdříve vybrat nějakou z nich, čekají jenom na vás. -jj-

Jaké tradice dodržovat, a jaké měnit...

... do toho je těžko někomu mluvit – je to citlivá záležitost. Tak jako ostatně jakékoliv mluvení do čehokoliv. Jenže platí, že svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého, a tak si sporné situace reakci doslova vynucují. Například stromy nebo zvířata moc vlastních možností ke zjednání spravedlnosti nemají, je tedy potřeba jim v tom pomáhat. Projevili-li se při tom dobrá vůle, může se stát, že vznikne tradice nová, příznivější – tak jak ukazují tři příklady z letošního jara:

Paní Ivana Síbková z Radomyšle nám napsala o tom, jak je to u nich s májkou: Dříve se kácel každý rok velký smrk, ale od loňska se přešlo k tomu, že se použije malý, z probírky, a připevní se na původní kmen. Škoda vzrostlého stromu, když to jde i jinak. Na druhou stranu mě docela udivilo, proč si mládež k činnosti, kterou odjakživa zvládala ručně, začala brát na pomoc těžkou techniku...

Foto Ivana Síbková

Zvláštní je to se zvyklostmi kolem jídla, protože za ně se každou chvíli něco schová, jen když se může ještě víc hodovat a popíjet – zato ale málokdy se připomíná, jak skromně naši předkové žili a jak vzácně si dopřávali něco svátečního. Jistě, pramenilo to hlavně z nedostatku, ale v postních obdobích i z přesvědčení a kázně. Zrovna tahle tradice, střídmost, se ovšem skoro vůbec nectí... Zvláštní je i to, že se při některých slavnostech zachází nešetrně se zvířaty, což je v ostrém kontrastu s veselím a pohodou účinkujících a diváků. Potěšilo nás, že soubor Podskalák v Troubsku na Moravě přehodnotil způsob, jakým si dosud připomínal v rámci Svatodušních slavností zvyk „stínání berana“. Dříve se při té příležitosti vystavoval svázaný živý beránek a omlouvalo se to tím, že při

stříhání vlny a jiných manipulacích s ovce se dělá totéž úplně běžně. Někomu se to líbilo, zatímco někteří z členů byli proti tomu, aby se zvíře stresovalo jen tak pro zábavu, když stejně dobře by mohla symbolicky posloužit plyšová atrapa. Po živé diskusi, kterou podnítil prostřednictvím internetu kolega Honza Juráš, bylo rozhodnuto vytvořit tradici novou – používat od nynějška opravdu jen plyšáka. Tím se původní zvyk předků nijak neuráží, je to ohleduplnější a (snad) inspirující i pro jiné folklórní skupiny, pokud se v jejich programech také vyskytují živá zvířata.

A do třetice: letošní strakonický transfer obojživelníků byl 15. 5. slavnostně zakončen na břehu rybníka Okrouhlíku posezením u ohně a opékáním – a to nikoliv vuřtů, jak se to všeobecně dělává, ale různých pochoutek rostlinného původu, od brambor a zeleniny až po „žabí stehýnka“ ze seitanu. **-ah-**

Jedlý Kompost

Zapomenuté plodiny 5 - Pšenice dvouzrnka (*Triticum dicoccon*)

Nejstarší archeologické nálezy, které dokládají výskyt dvouzrnky, pocházejí z okolí Damašku v Sýrii (9 tisíc let př.n.l.). Pěstovali ji obyvatelé Mezopotámie, Babylónu a Palestiny. Ve starém Egyptě se z ní dokonce vařilo pivo. Bohaté nálezy ze západního Středomoří (Itálie, Francie, Španělsko) ukazují, že i v Evropě se tento druh pšenice hojně pěstoval. Na území České republiky byla v mladší době kamenné zcela dominantní, v době bronzové ale začal její význam upadat. Pluchatá dvouzrnka byla nahrazena bezpluchými (nahými) a výnosnějšími druhy pšenice. Dnes se hojně pěstuje na Kavkaze, v Turecku, Etiopii, Jemenu, Maroku, za Evropu zmiňme Itálii. V Čechách se dvouzrnka pěstuje jen symbolicky. Lepek dvouzrnky není pro pekařské účely příliš kvalitní, nehodí se tedy pro výrobu kynutých těst. Vhodná je pro výrobu nekynutých těst a trvanlivého pečiva. Vysoká kvalita bílkovin, jejichž obsah dosahuje až dvojnásobku obsahu bílkovin pšenice seté, způsobuje, že výrobky z pšenice dvouzrnky jsou lehce stravitelné.

Pšenice dvouzrnka, foto Lucie Babková

K dostání např.: celé zrno, mouka, těstoviny, chléb (např. italský chléb foccaccio).

Základní příprava: dvouzrnku propláchněte, vložte do hrnce s vodou v poměru 1:2,5 (D:V), přidejte špetku soli a kapku oleje. Vařte pod poklicí bez míchání. Po 30 minutách je zrno křupavé, vhodné třeba jako zavářka do polévky, po 60 minutách rozvařené, vhodné do nákypů a pomazánek. Po uvaření nechte 5 minut dojít. **Martina Linhartová**

Další vege grilovačka

Již čtvrtý ročník kurzů zdravého veg(etari)ánského vaření byl ukončen tradiční venkovní akcí - vege grilovačkou. V receptech připravovaných pokrmů, o které se touto cestou dělíme, se objevily suroviny, se kterými jsme se již na kurzech naučili pracovat. Akce tak sloužila k dalšímu rozšíření povědomí o rozmanitosti rostlinné kuchyně. Pracovali jsme s luštěninami, ovocem, ochutnali jsme další rostlinnou alternativu sýra i rychlovku z rostlinného masa - klasa.

Cizrnové karbanátky s kapustou

Ingredience: cizrna (250 g), polovina kapusty, jáhlová/kukuřičná mouka (celkem cca 150 g), lahůdkové droždí (3 lžice), římský kmín (lžice), sůl, pepř

Postup přípravy: Cizrnu namočíme přes noc do vody, slijeme a uvaříme doměkka v nové vodě. Poté ji s částí zbývající vody umixujeme. Kapustu nakrájíme nadrobno, osolíme, uvaříme doměkka a slijeme. Smícháme s cizrnou a ostatními ingrediencemi, dle chuti osolíme a opepříme a tvoříme karbanátky, které smažíme nebo grilujeme.

Pažitkový rostlinný sýr

Ingredience: bylinkové tofu, rostlinný olej (150 ml), lahůdkové droždí (2 lžice), pažitka (trs), sůl (půl lžičky), pepř

Postup přípravy: Všechny ingredience umixujeme dohladka. Požadovanou konzistenci dotvoříme přidáním vody, případně dalšího oleje.

Grilovaná jablka, foto Andrea Sedláčková

Klaso štangle v alobalu

Ingredience: klaso (400 g), žlutá a červená cibule, případně další libovolná zelenina nakrájená na kolečka

Postup přípravy: Klaso nakrájíme na cca 5 mm silné plátky, stejně tak cibule, případně jinou tvarově podobnou zeleninu. Kolečka klademe střídavě k sobě a celou štangli polijeme libovolnou marinádou. Zabalíme do dvou vrstev alobalu a můžeme nechat marinovat. Za občasného otáčení grilujeme nebo pečeme v troubě do změknutí cibule.

Hořčičná marináda s bylinkami

Ingredience: rostlinný olej (4 lžíce), hořčice (3 lžíce), sójová omáčka (lžíce), kari (lžíce), čerstvé oregáno apod. (lžíce), sůl (půl lžičky), česnek (2 stroužky)

Grilovaná jablka s pomerančovým přelivem

Ingredience: jablka, pomerančová šťáva (z půlky pomeranče), hnědý cukr (cca 3 lžíce), skořice

Postup přípravy: Jablka nakrájíme na plátky, posypeme skořicí a grilujeme do poloměkka. Před koncem grilování zalijeme přelivem z pomerančové šťávy a hnědého cukru a necháme ho zhoustnout odpařením části vody. -jj-

Kosmatice z květů černého bezu

Kdo má rád klasické kosmatice (smažené bezové květy obalené v těstíčku z domácích vajec a ve strouhance), může si je připravit i z čistě rostlinných surovin. Chuť i konzistence je podobná (pro někoho dokonce ještě přitažlivější) a příprava snadná: Čerstvě rozvinuté bezové květy očistíme a necháme buď vcelku, nebo posekáme nadrobno. Důkladně obalíme nejdříve v kašičce z hrašky (husté asi jako těsto na bramborák) a nakonec ve strouhance, do které přenášíme jednotlivé „lívanečky“ nabrané lžící. Smažíme v oleji a podáváme ještě teplé nebo případně i vychladlé. -ah-

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková, Vilém Hrdlička, Eva Legátová, SFŽP ČR, Martina Linhartová, Jan Šimáček, Tereza Kulhová, Václav Novák

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.iuras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2015

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Inf. centrum NO, Husova 380

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Mgr. Alena Hrdličková -ah-

Pobočka ŠK Za Parkem, Husova 380

Po a Čt: 13:00 - 18:00, St: 8:00 - 12:00 (otevírací doba půjčovny pro děti a dospělé)

tel.: 380 422 720

E-mail: alena.hrdlickova@knih-st.cz

Ing. Vilém Hrdlička -vh-

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: v.hrdlicka93@gmail.com

